

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2021 m. kovo 4 d.
(OR. en)

6645/21

AGRI 102
PHYTOSAN 6

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Biologinės kontrolės priemonių (makroorganizmų) naudojimas prieš augalų kenkėjus – <i>Politiniai debatai</i>

Delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės informacinis pranešimas rengiantis politiniams debatams pirmiau nurodyta tema 2021 m. kovo 22–23 d. Tarybos (žemės ūkis ir žuvininkystė) posėdyje.

INFORMACINIS PRANEŠIMAS

Biologinės kontrolės priemonių (makroorganizmų) naudojimas prieš augalų kenkėjus

1. 2019 m. gruodžio mėn. Europos Komisijos pristatytas Europos žaliasis kursas yra nauja augimo strategija, kuria siekiama pertvarkyti ES į teisingą ir klestinčią visuomenę, pasižyminčią modernia, efektyviai išteklius naudojančia ir konkurencinga ekonomika. Jis apima pagrindines politikos kryptis ir priemones, kurių reikia siekiant pertvarkyti ES ekonomiką ir nukreipti ją tvaresne linkme. „Nuo ūkio iki stalo“ yra esminė Žaliojo kurso strategija. Ja siekiama visapusiškai spręsti su tvariomis maisto sistemomis susijusius uždavinius. Visų pirma ja siekiama gerokai sumažinti priklausomybę nuo cheminių pesticidų, trąšų ir antibiotikų, jų keliamą riziką ir jų naudojimą.
2. Pagal Europos žaliąjį kursą turėtų būti remiamos investicijos į žaliąsias technologijas, tvarius sprendimus ir naujas verslo galimybes, kurios gali paskatinti perėjimą. Šiuo atžvilgiu augalų apsauga tampa vis svarbesnė, nes daugėja naujų kenkėjų ir ligų, o įsitvirtinusių kenkėjų ir ligų poveikis didėja dėl globalizacijos ir prekių bei keleivių judėjimo, klimato kaitos ir sumažėjusio veikliųjų medžiagų prieinamumo Europos rinkoje.
3. Augalų sveikatos svarba ir veiksmingų, aplinką tausojančių ir saugių kovos su augalų kenkėjais priemonių prieinamumas vartotojams ir naudotojams yra pagrindiniai klausimai vykdant Europos Sąjungos bendrą politiką žemės ūkio, miškininkystės ir gamtinių zonų apsaugos srityse. Todėl svarbu apsvarstyti alternatyvias galimybes mažinti priklausomybę nuo cheminių medžiagų. Šiame kontekste biologinės kontrolės priemonių (BKP) naudojimas užtikrinant biologinę apsaugą yra vienas pagrindinių integruotosios kenkėjų kontrolės (IKK) komponentų.

4. Valstybių narių prašoma skatinti vykdyti IKK arba kenkėjų kiekio kontrolę naudojant mažai pesticidų, kurios principai įtvirtinti 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/128/EB, nustatančioje Bendrijos veiksmų pagrindus siekiant tausiojo pesticidų naudojimo. ES suderino teisinę augalų apsaugos produktų pateikimo rinkai sistemą (2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką). Tačiau ES neturi suderintos pateikimo rinkai sistemos, taikomos makroorganizmams, kurie bus naudojami augalų kenkėjų biologinės kontrolės tikslais; jiems tas reglamentas netaikomas.
5. Taip pat pripažįstama, kad gyvo makroorganizmo tyčinis išleidimas į aplinką Sąjungos teritorijoje biologiniu požiūriu yra, atsižvelgiant į jo natūralų arba sukiamą plitimo potencialą, galimas išleidimas į aplinką visoje Sąjungos teritorijoje. Todėl bet koks sprendimas turėtų būti paremtas darniaisiais standartais. Kelios tarptautinės organizacijos, tokios kaip Europos ir Viduržemio jūros regiono augalų apsaugos organizacija (EPPO) ar Tarptautinė augalų apsaugos konvencija (IPPC), paskelbė tarptautinius BKP rizikos vertinimo ir saugaus naudojimo standartus.
6. 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1143/2014 dėl invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo prevencijos ir valdymo nustatomos taisyklės, kuriomis siekiama užkirsti kelią neigiamam tyčinės ir netyčinės invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo Sąjungoje poveikiui biologinei įvairovei, jį kuo labiau sumažinti ir sušvelninti. Šis reglamentas netaikomas augalų kenkėjams, vietinėms rūšims ar neinvazinėms svetimoms rūšims, ir jis nebuvo parengtas siekiant reguliuoti natūralius priešus, antagonistus, konkurentus ar bet kokius kitus kenkėjams kontroliuoti naudojamus organizmus (BKP).

7. Siekiant paspartinti šių BKP prieinamumą ūkininkams, vienos valstybės narės atliktus rizikos vertinimus pripažįstant kitoms valstybėms narėms galima išvengti darbo dubliavimo, jei atitinkamos klimato, aplinkos ir žemės ūkio sąlygos yra pakankamai panašios, kad susidarytų panašios sąlygos BKP tarpti ir prisitaikyti. Taip gali būti paskatintas naujų produktų, pagrįstų BKP, plėtojimas ir išsaugota BKP pridėtinė vertė vykdant pasėlių apsaugą, be kita ko, karantininių ir reguliuojamų kenkėjų kontrolės tikslais. Šiuo požiūriu Sąjungai gali būti naudingas suderintas požiūris, taikomas vertinant ir teikiant rinkai makroorganizmus, skirtus naudoti kaip BKP vykdant pasėlių apsaugą, taip sumažinant galimą riziką, susijusią su gyvų rūšių introdukcija į aplinką, ir skatinant tvarią tokios augalų apsaugos plėtrą, skatinant mokslinius tyrimus, inovacijas ir investicijas. Tačiau suderintas požiūris turėtų atitikti paskirtį ir pagal jį dėmesys turėtų būti sutelktas į tikslą sudaryti galimybes ūkininkams naudoti BKP, kartu išlaikant aukštus saugos ir higienos standartus, kad nebūtų nustatyta papildomų kliūčių patekti į rinką, kurios nesuteikia pridėtinės vertės žmonių ar aplinkos saugumo požiūriu.
8. Pirmininkaujanti valstybė narė, pasitelkusi Augalų sveikatos vyriausiųjų pareigūnų darbo grupės narius, surengė valstybių narių apklausą, o jos rezultatai jau buvo pristatyti ir aptarti 2021 m. vasario 12 d. darbo grupės posėdyje. Atsakymus pateikė visos valstybės narės. Pagrindinės išvados rodo, kad nors nemažai valstybių narių (18) yra priėmusios nacionalinės teisės aktus dėl BKP, požiūris labai skiriasi. Tik 5 valstybės narės sistemingai skatina keistis su kaimyninėmis šalimis informacija apie importo prašymus ir BKP išleidimą į aplinką. Dauguma valstybių narių atsakė pritariant, kad ES lygmeniu būtų suderinti kriterijai, kurie būtų taikomi apskritai BKP importui arba išleidimui (17) arba tik fitofaginėms BKP (4). Be to, didžioji dauguma (18) laikėsi nuomonės, kad siekiant paskatinti ūkininkus taikyti biologinę apsaugą ir sumažinti pesticidų naudojimą reikia nustatyti ES biologinės apsaugos, įskaitant BKP, apibrėžtį.

9. Atsižvelgdama į tai ir vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniu susitarimu dėl geresnės teisėkūros, visų pirma jo 10 dalimi dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 225 ir 241 straipsnių taikymo, pirmininkaujanti valstybė narė pasiūlys Tarybai paprašyti Komisijos pateikti padėties Sąjungoje ir galimybių, susijusių su biologinės kontrolės priemonių importu, vertinimu, gamyba ir prekyba Sąjungos teritorijoje, tyrimą ir, jei tikslinga, pateikti pasiūlymą atsižvelgiant į tyrimo rezultatus.
10. Kviečiame ministrus 2021 m. kovo 22–23 d. Žemės ūkio ir žuvininkystės tarybos posėdyje dalyvauti politiniuose debatuose remiantis šiais klausimais:
- a) *Ar sutinkate, kad BKP naudojimas turėtų būti remiamas ir skatinamas kaip būdas sumažinti cheminių augalų apsaugos produktų naudojimą?*
 - b) *Ar manote, kad suderinimas ES lygmeniu galėtų suteikti paskatų padidinti saugių BKP, kaip naudingos alternatyvos cheminiams augalų apsaugos produktams, prieinamumą?*
-